

Duchovní škola Rezonance

Záměrem tohoto článku je poskytnout autentický pohled na Duchovní školu Rezonance, která se stala předmětem pozornosti dvou článků uveřejněných v periodiku Dingir 2/2017 věnovaných zejména rumunské škole MISA. Zmíněné články v mnoha bodech odkazují na texty, jichž jsem (spolu)autorem. Sám jsem rovněž studentem a instruktorem Rezonance a měl jsem možnost být osobně u všeho podstatného, čím procházela. Cítím se proto povoláný nastínit následující případovou studii.

Rezonance je *sesterská* škola rumunské MISA. Ideově z ní vyrůstá a čerpá, avšak správně a hmotně je samostatná. Proto na ni nelze mechanicky aplikovat veškeré charakteristiky MISA.

Stručně o MISA

MISA je fenomén porevolučního Rumunska s přesahem do dalších zemí a stránkami relevantními pro některé společenskovední disciplíny. Jogínské hnutí, z něhož vyšla, přitom svou historií sahá do první poloviny 70. let. Jeho kořeny jsou ještě hlubší a souvisejí s působením Mircey Eliadeho. I kvůli represáliím komunistického režimu se v 90. letech stala jóga reprezentovaná Gregorianem Bivolaru symbolem kýžené svobody – podle principu zakázaného chleba největší krajíc. Nástup hnutí byl impozantní. Během několika let mělo bezmála 40 000 členů, vybudovalo, respektive zakoupilo na čtyři desítky ášramů, které obývalo kolem 750 plně dedikovaných členů. Zároveň získávalo mezinárodní renomé. Začalo působit v celé Skandinávii, Rakousku, Velké Británii, Irsku, Německu, Francii, Itálii, Maďarsku, České republice, Slovensku, Bosně a Hercegovině, Slovinsku, na Kypru, ve Spojených státech, Jihoafrické republice, Argentině, Uruguayi, Indii a Thajsku. Národní organizace uvedených zemí jsou zastoupeny v Mezinárodní federaci jógy a meditace Átman.

Prameny a materiály

Máme-li si udělat ucelenou představu o východiscích a téměř padesátiletých dějinách rumunského jogínského hnutí,¹ základními prameny jsou dvě knihy Gabriela Andreescu,² profesora fakulty politických věd Národní školy politických věd a veřejné správy v Bukurešti. Aktuální situaci a okolnosti kauzy jeho zakladatele Gregoriana Bivolaru jsem se pokusil shrnout v článku Evropské vykřičníky případu Gregoriana Bivolaru, který vyšel v Literárních novinách.³ Česká Rezonance nebyla donedávna předmětem vážného studia. Proto je nutné připomenout, že závěry tohoto článku (především v pasáži o učení a struktuře školy) se shodují s tím, k čemu dospěli při popisu MISA někteří zahraniční religionisté – například Massimo Introvigne, zakladatel a výkonný ředitel CESNUR (Centrum pro studium nových náboženských hnutí) v Turíně a výkonný sekretář APSOR (Piemontské asociace sociologie náboženství) nebo teolog Karl-Erik Nylund, přední švédský odborník na nová náboženská hnutí. K dispozici jsou také posudky lidskoprávních organizací a profily MISA, k nimž jsem rovněž přihlížel. Vlastní studii vypracovaly organizace Human Rights Without Frontiers⁴ a Soteria

¹ Přehlednou časovou osu představuje INTROVIGNE, Massimo: Movement for Spiritual Integration into the Absolute (příspěvek pro WRSP), dokument dostupný na URL: <https://wrlrels.org/2017/05/31/movement-for-spiritual-integration-into-the-absolute/>

² ANDREESCU, Gabriel: Útisk jogínského hnutí v 80. letech (Polirom 2008) a MISA. Radiografie jedné represe (Polirom 2013).

³ HELMAN, Josse Martin: Evropské vykřičníky případu Gregoriana Bivolaru, *Literární noviny*, 11.8. 2016, dokument je dostupný na URL: <http://www.literarky.cz/politika/svet/22582-evropske-vykiniky-pipadu-gregoriana-bivolaru>

⁴ Human Rights Without Frontiers – MISA, Gregorian Bivolaru & Yoga Practitioners in Romania, dokument dostupný na URL: <http://www.hrwf.org/images/reports/2013/Misa.pdf>

International,⁵ která se případem dlouhodobě zabývá a iniciovala o něm interpelace v Evropském parlamentu.⁶ Další v článku uvedené skutečnosti jsou dohledatelné v prezentaci Rezonance.

Historie a činnost

Duchovní škola Rezonance byla založena (původně jako Sdružení Rezonance) Eduardem Seleou a registrována jako nezisková organizace pořádající kurzy jógy a další vzdělávací aktivity v roce 2001. Kurzy zpočátku organizovala centra v Praze a Brně a postupně se přidávala střediska v Olomouci, Plzni, Liberci, Pardubicích, Jičíně a Turnově. (Plzeňské a pardubické středisko činnost ukončilo.) Praha a Brno jsou dodnes velikostí a rozsahem aktivit rovnocenná centra. Odchovanci Rezonance založili pobočky na Slovensku, v Bosně a Hercegovině a na Kypru. Výuka kurzů jógy vychází ze syntetických materiálů zpracovaných Gregorianem Bivolaru, zakladatelem a mentorem rumunské MISA. V Praze a Brně probíhají také kurzy tantry podle standartních osnov sestavených Advaitou Stoianem ze sesterské dánské Natha yoga school.

Veškeré kurzy jsou bez omezení přístupné veřejnosti a postupuje se v nich po ročnících podobně jako ve škole. Od roku 2012 pořádá Rezonance výroční víkendové tantra festivaly. Jedná se o cyklus přednášek a seminářů za účasti představitelů tuzemských tantrických škol a skupin. Zváni jsou i zahraniční hosté.⁷ (Letos například Jelena Georgijević ze Švédska, Chloe Hünefeld z Německa, Izraelec Foca Yariv působící v Londýně a hosté z Latinské Ameriky. Předchozích ročníků se zúčastnili známý John Hawken a Shashi Solluna z Thajska.) Organizovány jsou i další tematické víkendy a tábory pro veřejnost; například zimní meditační tábor "Zjevení Átman",⁸ představení metod Vidžňanabhairava tantry⁹ a čtyřdílňý cyklus víkendových seminářů o Bardu Thödol.¹⁰ V nabídce jsou také kratší semináře (například Jóga smíchu a Jak zatočit se stresem), tematické přednášky (o významných duchovních osobnostech různých tradic apod.) a meditace ve spirále jang.¹¹

Rezonance se zapojuje do společných aktivit s dalšími školami jógy, které působí v České republice (příkladem jsou akce Mezinárodního dne jógy¹²) a nabízí jógový program v rámci různých festivalů.¹³ V letních měsících pořádá cvičení v parcích a během roku další volnočasové aktivity pro veřejnost. Zahraničním studentům zprostředkuje lekce jógy v angličtině v rámci programu International Baccalaureate¹⁴ a spolupracuje s mezinárodní společností CAS Trips.

Učení

V Rezonanci jsou jóga i tantra vnímány a praktikovány jako nástroje seberozvoje. Důraz je kladen na individuální zkušenost a konkrétní výsledky. Instruktoři nabádají studenty, aby nevěřili tomu, o čem se učí, nýbrž aby se o tom na vlastní kůži prakticky přesvědčili. Toto krédo vyjadřuje lapidárně slogan

⁵ Soteria International report on the Bivolaru – MISA case, dokument dostupný na URL:

<http://www.soteriainternational.org/judicial-persecution-of-gregorian-bivolaru-founder-of-largest-spiritual-movement-in-romania-and-implications-on-the-human-rights>

⁶ Více o tom viz. HELMAN, Josse Martin: Evropské vykřičníky případu Gregoriana Bivolaru, *Literární noviny*...

⁷ Přehled hostů letošního Tantra Festivalu na URL: <http://www.tantra-festival.cz/hoste/>

⁸ Kde se provádí technika átmavičáry, založená na niterné otázce „Kdo jsem já?“, podle učení Ramany Maharišiho. Text o táboru Átman na URL: <http://www.jogin.cz/tabor-objevovani-atmanu/>

⁹ Pozvánka na víkend na URL: <http://www.jogin.cz/duchovni-osvobozeni-skrze-praktickou-moudrost-vidznana-bhairava-tantry/>

¹⁰ Pozvánka na URL: <http://www.jogin.cz/esotericke-bardo-staroveke-umeni-umirani-1-cast/>

¹¹ Pozvánka na URL: <http://www.jogin.cz/spirala-jang-ceska-duse/>

¹² Program Rezonance v rámci MDJ například na URL: <https://www.mezinarodnidenjogy.cz/oslava-mezinarodniho-dne-jogy/>

¹³ Například na pražském Vegefestu, viz. URL: <http://www.vegetarianskyfestival.cz/6-rocnik/>

¹⁴ Viz. seznam partnerů na stránkách CAS Trips, dostupný na URL: <http://castrips.org/partners/>

„gram praxe vydá za tuny teorie.“ Jinou klíčovou zásadou je „neustálá transformace“, totiž pohled na vývoj člověka, jako na nikdy nekončící proces. Tímto pojetím je Rezonance antidogmatická. Vše je chápáno jako předmět studia, experimentů a možné revize.

Pramenů učení, z nichž čerpá souhrnné kurikulum Rezonance, je celá řada. Napájejí se z hinduismu, buddhismu, taoismu, sufismu, západního esoterismu a také esoterického křesťanství. Hovoří se o koncepci „jednoty v různosti“, ¹⁵ vycházející z přesvědčení, že jakákoli metoda má „esoterické“ jádro, se kterým lze pracovat bez ohledu na historický a kulturní kontext, a je proto kompatibilní s mnoha dalšími cestami.

Hlavním pramenem učení Rezonance je mahásiddhajóga – soubor nauk 84 mistrů, kteří žili v Indii a Tibetu od 7. do 12. století. Jedná se o tradici, která staví na první místo předávání učení formou vlastního životního příkladu. Učitel má ovládat to co učí do té míry, že je to schopen „ztělesnit“, a tak nabídnout studentům vedle teoretické průpravy vlastní bezprostřední příklad. Obsahem pojmu „zasvěcení“, který je pro tradici mahásiddhajógy charakteristický, je právě setkání se vzorem učitele, kterým si lze přímo osvojit určitý vnitřní stav anebo porozumění. To znamená nárok na osobu každého instruktora Rezonance a jeho přípravu, aby byl schopen studenty tímto způsobem do jednotlivých metod uvést a zasvětit. Ceněno je autentické jádro postupů na úkor jejich formální stránky a vyzdvihuje se důležitost živého zájmu ze strany studentů.

Důležitou inspirací učení je také tantrismus. Mnoho myšlenek, které Rezonance prezentuje, nese pečeť Kašmírského šivaismu. Tantra je chápána především jako metoda. Umožňuje jedinci nakládat s materiálními skutečnostmi života jako s prostředky, ne překážkami duchovní praxe.¹⁶ Lidská sexualita je jedním z těchto prostředků, ovšem meditace a jógická cvičení jsou stejně důležitá.

Zveličování role sexuality v učení školy je při povrchním pohledu častým omylem. Je proto dobré udělat si konkrétní představu o proporcích. Celkové portfolio výukových materiálů Rezonance tvoří 2 100 kurzů, z nichž se méně než stovka zmiňuje o sexualitě.¹⁷ I v kurikulu samotného kurzu tantry obsahujícím 600 sylabů se sexuality, intimních nebo partnerských vztahů týká přibližně 70 z nich.

Pracuje se s modelem sedmi základních projevů vědomí: vitality, sexuality, vůle, emocí, intuice, mentality a spirituality. Žádný z nich přitom není o nic důležitější, respektive méně důležitý než ostatní. Ideálem je člověk schopný všechny tyto úrovně harmonicky propojit.

Škola

Rezonance je organizace střední velikosti. Jak bylo řečeno, působí v šesti městech. Nadpoloviční většina ale navštěvuje kurzy v Praze a Brně. Mírnou převahu mají ženy a věkové rozložení ukazuje převahu lidí v produktivní fázi života. Těžiště má škola výrazně v kurzech jógy. Vznikly dříve a stále přitahují velkou většinu zájemců. Sociální skladba je velmi pestrá a nelze z ní vyčíst jasnou převahu určitého segmentu společnosti, jak co se týče vzdělání, tak na ose příjmu. Většinu tvoří zaměstnaní lidé s rodinami.

Kurzy se konají s týdenní periodicitou. Lekce trvají dvě hodiny a tvoří je praktická část (hathajóga a pránájama), relaxace a teoretická část.¹⁸ Každá hodina je zakončena dotazy studentů a diskuzí nad probíraným tématem. Studenti si z každé lekce odnášejí tištěné materiály shrnující novou látku.

¹⁵ Taktéž o MISA INTROVIGNE, Massimo: Movement for Spiritual Integration into the Absolute...

¹⁶ Taktéž o MISA INTROVIGNE, Massimo: Movement for Spiritual Integration into the Absolute...

¹⁷ Totéž o materiálech MISA INTROVIGNE, Massimo: Movement for Spiritual Integration into the Absolute...

¹⁸ Viz. prezentace kurzů na stránkách Rezonance, viz. URL: <http://www.jogin.cz/kurzy-jogy/>

Smyslem je zprostředkovat studentům poznatky a metody, které budou schopni využít dle vlastního uvážení a potřeby. Ze zpětné vazby studentů vyplývá, že jim účast na kurzech pomáhá odbourávat stres, zlepšovat zdravotní stav, vztahy s okolím a pracovní výsledky a posilovat pocit životní harmonie a štěstí.¹⁹ Účast na kurzech je možné kdykoliv ukončit, případně opět obnovit.

Kurzy jsou vedeny zkušenými instruktory. Instruktorem Rezonance se může stát student, který absoluuje alespoň 3. ročník studia a dvouletý přípravný kurz zakončený praktickou a teoretickou zkouškou a obhajobou závěrečné práce na zvolené téma. Aktivní instruktoři zůstávají v duchu principu „neustálé transformace“ sami nadále studenty.

Organizace je založena na dobrovolné práci podle zásad karmajógy.²⁰ To mimo jiné znamená, že instruktoři nepobírají mzdu. Rezonance má v současnosti několik málo zaměstnanců, kteří zajišťují její provoz (např. správu webových stránek).

Étos školy je demokratický; kdokoli se může kriticky vyjadřovat k její činnosti včetně výhrad vůči konkrétním učitelům.²¹ Duchovní škola Rezonance je středně úspěšná organizace s rozvinutou organizační strukturou. Jediněčná je především rozsáhlostí a systematičností svého výukového kurikula.

¹⁹ Taktéž Karl-Erik Nylund o MISA. Dokument dostupný na URL: <http://stopabuses.ro/en/article/swedish-expert-karl-erik-nylund-s-report-on-misa-and-gregorian-bivolaru/>

²⁰ Karmajóga neboli jóga nezištné činnosti je jedním z tradičních odvětví jógy. Nejsnáze jí lze rozumět jako dobrovolné práci. Více o tomtéž Karl-Erik Nylund, tamtéž.

²¹ Taktéž Karl-Erik Nylund o MISA, tamtéž.